

MŰLEÍRÁS

ANALÍZIS

A Palotanegyed a VIII. kerület belvárosához legközelebbi része. Budapest sugaras-gyűrűs rendszerébe illeszkedve a Kiskörút és a Nagykörút közrefogásában jön létre. Észak-déli irányból két igen forgalmas út határolja - a Rákóczi út és az Üllői út. A Palotanegyed szívében található a Magyar Nemzeti Múzeum, mely Széchényi István kezdeményezésére épült 1837 és 1847 között. Ennek a beavatkozásnak a hatására megindult a magyar arisztokraták, nemesek, gazdag polgárok betelepülése a Palotanegyedbe, melyet akkoriban "Mágnásfertály" névvel illettek. Neves építészek keze nyomán fényűző paloták és kúriák épültek itt. A legtöbb épület jelenleg is ebből az időszakból származik. Megközelíthetőségét tekintve a Palotanegyed peremén rendkívül gazdag tömegközlekedési lehetőségekkel találkozunk, míg a negyed belsejében inkább sétáló, illetve csökkentett forgalmú utcák vannak. A térség rendkívül gazdag intézményi hálózattal rendelkezik - főként tudásbázis jellegű, oktatási, illetve egészségügyi intézményekkel. A negyedben található zöldfelületek között is legjelentősebbek intézményi kertek. Ezen kívül azonban a csökkentett forgalomnak köszönhetően a városi élet kiemelt színterei a Palotanegyed belső terei. Központi elhelyezkedése miatt a Pollack Mihály tér - Bródy Sándor utca - Gutenberg tér kiemelt szerepű köztér-együttes. A Palotanegyed - illetve egész Józsefváros-versenyképessége szempontjából ezen köztér-együttes fejlesztése, revitalizációja szükségszerű. Sajnos jelenleg az említett terek nem kezelik megfelelően az adottságokat és nem aknázzák ki a bennük rejlő lehetőségeket. A Palotanegyed kulturális vonzerejének kiaknázása és a helyi lakosok komfortérzetének javítása, élhetőbb, fenntartható és jól használható terek kialakítása a cél. Fontos - elsősorban a helyiek számára - a kötődés kialakítása a Palotanegyed identitásának megtartásával, illetve tovább formálásával. A fizikai megújításon túl hangsúlyt kell fordítani a társadalmi elismertség kialakítására a jelenleg aktuális folyamatok megismerésével.

KONFLIKTUSOK A TERVEZÉSI TERÜLETEN

A Pollack Mihály tér legnagyobb problémája, hogy a Nemzeti Múzeum „háttaként” viselkedik, ezért a háttérbe szorul, és nem tud önmagáért való térré válni. A kerítést éles határvonallá erősíti az a tény, hogy a Múzeum-kert burjánzó növényállományával szemben a Pollack Mihály téren semmilyen zöld felület nem található. A téren a mélygarázs lejárók és üvegliftek az egybefüggő teret megbontják, ezért az egységes nagyvonalúan burkolt felület mégsem tud egységes térként működni. A téren nincs igazi funkció, ami ide vonzaná az embert - sem ülőfelület vagy árnyék, ahol lepihenhetne a látogató.

A Bródy Sándor utcában és a Múzeum kert mentén a Pollack Mihály téren keskeny, rossz minőségű, zezugos járdák találhatóak. A Bródy Sándor utcában a burkolatok és az épületek homlokzatai rossz minőségűek, leromlott állapotúak, szükség lenne az állagmegóvásukra, felújításukra. A Bródy Sándor utca téraryánait tekintve a kétoldali parkolósáv túlzottan széles, a gyalogos felületként csak minimális szélesség marad.

A Gutenberg tér esetén a egyértelműen rányomja a terre a bélyegét az elhanyagoltság, a fenntartás hiánya. Ezen kívül fájó pont számunkra az árkádsor hasznosításának hiánya. A belső térrendszer kaotikus, a közlekedési irányokat, nem kezeli megfelelően, a potenciális látványtengelyeket teljesen figyelmen kívül hagyja. A teret három irányból parkoló autók szegélyezik, melyek mind a látvány, a zaj és veszélyesség szempontjából kedvezőtlenül befolyásolják a tér megítélését.

TÉR-ELEMZÉSEK

A tervezési terület jelenleg két nagyon különböző pólusra szakad szét – kontraszt figyelhető meg a szerkezet, a jelentés, a karakter és a használat tekintetében egyaránt. A Pollack Mihály tér szerkezetileg lineáris. Valamiféle állandóság, globális minőség, színvonal járja át az embert, amikor ott van. A nagypolgári miliő most is megcsillan

benne, a kultúra lengi körül. A tér karaktere egységes, egyszínű. Leginkább a középkorúak, egyetemisták képezik a tér látogatói csoportját. A Gutenberg tér minden tekintetben mást mutat. Működését és a határoló tömbök szerkezetét tekintve egyértelműen centrális – fontos találkozási pont a helyi közösség számára. Lokális jelentősége karakterében is egyértelműen megmutatkozik tarka, sokszínű, izgalmas megjelenésében. Ez a tér folyton változik – lelkét az ott tartózkodó emberek adják. Jellemző a fiatal és az idős korosztály jelenléte a téren. Érdekes ellentét figyelhető meg a két tér használatában is. A Pollack Mihály térre inkább ismeretlenek (értsd: nem helyi lakos) érkeznek és töltenek el időt, a helyi lakosok csak áthaladnak, adott esetben ki is kerülnek a területet. A Gutenberg térrel kapcsolatban éppen ellenkező tendencia figyelhető meg: míg az idegenek csak áthaladnak a téren, addig a helyi lakosság előszeretettel jön ide kikapcsolódni.

KONCEPCIÓ

Ezen megállapításokra tekintettel a tervezési terület megoldását a használat legcélszerűbb és alkalmasabb kialakítása mellett, a különböző karakterek megtartásában és kiemelésében látjuk. A két tér asszociációját olyan elemekkel, motívumokkal szeretnénk megteremteni, melyek megjelennek mind a két téren, ám adaptálódnak a különböző 'Genius Loci'-khoz. Ennek megfelelően a Pollack Mihály téren a globális trendeket követő, magas színvonalú, minőségi anyagokkal és felületekkel kialakított, homogén környezetet képzelünk el. A Gutenberg téren nagyobb hangsúlyt kap a tér heterogén mivolta – ezt az anyaghasználat, a kialakítás és a növényzet is visszatükrözi.

BRÓDY SÁNDOR ÉS A KÖRNYEZŐ UTCÁK

Koncepciónk szerint a tervezési területen belül a két tér dominálna, ezen kívül pedig az egész Palotanegyed területére érvényes utca-arculatot képzelünk el, mely többek között a Bródy Sándor utcában is megjelenik. Szeretnénk nem kiragadott elemként kezelni a tervezési területet, sokkal inkább a Palotanegyed (sőt Józsefváros) viszonyrendszerében vizsgálni és elhelyezni, identitással és arculattal felruházni a tereket, utcákat.

ZENE, MINT ÖSSZEKÖTŐ ELEM

A tervezési területen és környékén a zene évtizedek óta kulcs szerepet játszik. A Magyar Rádió székháza 1950-től kapott helyet az Esterházy-palotában, 1966-tól pedig már a Károlyi-palotát is birtokba vette. A Múzeum utca 7. szám a Kossuth Klub alatt már 1954 óta folyamatosan üzemel. A Bródy Sándor utcai Olasz Kultúrintézet szintén terület a zenei életét élénkíti.

A tér-elemzések megállapításai alapján a két tér jelentősen eltér egymástól - sok tekintetben egymás komplementereiként tekinthetőek. Ugyanakkor mégis sok dolog összeköti őket. Érdekes párhuzam vonható a két tér alapkaraktere (longitudinális-Pollack Mihály tér, centrális-Gutenberg tér) és a hanghullámok között.

POLLACK MIHÁLY TÉR

A tér hosszanti elrendezésére és a meglévő felépítményekre reagáló promenádot terveztünk. A keretek teret képeznek a térben úgy, hogy közben az anyaghasználatnak és a szerkezeti kialakításnak köszönhetően (üveg) mégsem zárja ki a külvilágot és látványát: a térérzet nem szűkül. A haránt irányú megnyitásokkal koncepciónk nyitja a Múzeum-kert felé. A keretsorolás ritmusa a szomszédos Múzeum-kert fáinak természetes ütemét ellenpontozza. A felsőhatároló felületre alulról a Benetti palettájáról kiválasztott wasabi árnyalatú moha van telepítve, mely öntözést nem igényel mégis kellemes, zöld környezetet teremt. Valódi árnyékot vet és kellemes

klimát teremt az üveg árkádsor alatt. A térről jelenleg hiányzó ülőfelületek a keretekbe integráltan jelennek meg. A keretek lehetőséget biztosítanak különböző használatra - önálló elemként is működőképes, de összekapcsolható a Múzeum-kertben kialakított vendéglátó egységgel is. Rendezvények idejére a keretek közé ágyazva 6 helyen pavilon helyezhető el, melyben átlós osztással összesen két vendéglátó egység alakítható ki a két irányba.

A területet jelenleg erőteljesen uralom és felszabdalo mélygarázsba vezető lifteket méreteivel és anyaghasználatával integrálja a koncepcióba, ugyanakkor hangsúlyát teljesen elveszti, mivel a keretek továbbfutnak a liftépítményeken túl is. A középső részen - a Múzeum-kertben található vendéglátó egységgel átellenben kialakított nagyobb felszakadás lehetővé teszi színpad kitelepülését a területre. A keretek, illetve azok ülőfelületei illeszkednek a rendezvények támasztotta követelményekhez is.

GUTENBERG TÉR

A Gutenberg tér a helyi igényeire alapozva a különböző korosztályokat és térhasználókat szolgálja ki. A koncepció jelenlegi zárványszerű állapotot felszabdalo, a teret megnyitva a lehetséges irányokba az árkád alatti területet is integrálja a téri rendszerbe. A területen jelenlévő gáznyomásszabályozó állomás parkhasználatot tekintve rendkívül kellemetlen. Koncepciókban egy felépítménnyel takarjuk ezt el. A szintemelések köszönhetően az elvesztett felületet visszanyerve hasznos funkció kerül a Gutenberg tér ezen részére. A háromszintes pódium, fadékk lehetőséget nyújt a fiatal korosztály közösségi, társas tevékenységeire, beszélgetésre. Mivel a sarkon lévő bejáratok felé nyit, ezért fontos találkozó pont is. Kellemes látvány nyílik innen az egész parkra. A középső nyitott tér lehetővé teszi a park túlsó végében zajló tevékenységek megfigyelését.

Olyan játékok elhelyezését javasoljuk, amelyek fejlesztik a zenei készségeket, szociális interakcióra készítetnek, illetve ökológikus szemléletet alakítanak ki, miközben természetesen a mozgásigényüket is kielégítik. A jelenlegi játszófelületet növeltük a téren.

A külső járda belső megisméltléseként pergola-szerkezetet helyeztünk el, mely kifelé zártabb, de több ponton mégis átjárható, fel-felszakadozó. Kívülről kellemes, hívogató látványt nyújt, ugyanakkor intimebb, zártabb érzést kelt a benne tartózkodók számára. Belülről teljesen felnyílik a park irányába. Egy és kétszemélyes ülőfelületek, valamint a betű-abakusz a pergolába integráltan jelenik meg. A fém tartószerkezethez fa illeszkedik azokon a pontokon, ahol emberi érintés jön létre. A Gutenberg téren található pergola hasonlóan keretező elem, mint a Pollack Mihály téren lévő üveg promenád, ám ez az emberi léptéke miatt sokkal intimebb teret képez. Keresztmetszete 2,5 × 2,5 méteres.

MESTERSÉGEK UTCÁJA: BRÓDY SÁNDOR UTCA

A Bródy Sándor utca régen különböző mesteremberek műhelyeinek, kisiparosoknak illetve egészségügyi és oktatási intézményeknek adott helyet az épületek földszinti és pincehelyiségeiben. Ezeknek a funkcióknak jó része mára már eltűnt, viszont a kiskereskedések és vendéglátó egységek továbbra is jelentős számban vannak jelen. Józsefváros helyi lakossága számára jelenleg is jelentős szerepet tölt be. Az utca egyik ékessége a Tauffer-palota volt egy nőgyógyászati rendelővel, ahol a bent lakó mesterségére a homlokzaton elhelyezett bagoly (tudomány) és a lábánál lévő alma (termékenység) utalt. A rejtett „cégér” megihletett minket és javaslatunkban a Bródy Sándor utca reklámfeliratainak és cégéreinek egységesítését javasolnánk, amelyek kreatívan és egyszerűen, sokszor csak jelzésszerűen jelenítik meg mondanivalójukat. A cégérek anyagát és formavilágát előzetesen szabályozni javasoljuk, hogy a műtárgyak összhangban legyenek és esztétikai értékük magas legyen. A fent látható példagyűjtemény kreatív és esztétikus elemeivel az utcában már meglévő Múzeum étterem cégéréhez is jól illeszkedik.

Koncepciónkban szeretnénk erősíteni a térség meglévő értékeit. Az utcában jellemző cégek megtartása, illetve bővítése véleményünk szerint kedvező és célszerű lenne - ez lehetne a Bródy Sándor utca egyedi arculatának alapeleme. Minden bizonnyal ez a cégérsor turisztikai és gazdasági fellendülést is jelenteni az utca számára.

ARCULAT, ÁTFOGÓ JAVASLATOK

A Pollack Mihály téren és környékén egy szintbe helyezett autós és gyalogosforgalom, amely a Bródy Sándor utcában újra különválik. Szintbeli eltérés hiányában burkolati jelekkel kell felhívni a figyelmet a balesetveszélyes szituációk elkerülése érdekében.

A tervezett berendezési tárgyak alkalmazása nem csak a pályázati kiírásban lehatárolt tervezési területen belül javasolt, hanem az egész Palotanegyed területén. Célunk Józsefváros meghatározó karakterű, patinás múlttal rendelkező negyede számára méltó arculat, egységes, identitást nyújtó berendezési készlet megalkotása.

A széles körben ismert és népszerű, Palotanegyedben rendszeresen megrendezett Sörfesztivál területének kibővítését javasoljuk a Pollack Mihály térre. Koncepciónk jól adaptálható hasonló rendezvények megtartására, lebonyolítására - emellett pedig új hangulatot képes teremteni izgalmas téri helyzetével.

FOGHÍJTELEK HASZNOSÍTÁS

Jelenleg a Bródy Sándor utcában található foghíjtelek fizetős parkolóként működik, amely a többlet parkolók miatt a lakók számára kedvező, a létesítmény működtetőjének pedig sok hasznot hoz. A telek azonban közösségépítő és formáló szerepet is betölthet abban az esetben, ha egy földtől elemelt dekken újabb hasznos felületet nyerünk. Már meglévő ötletek alapján időszakos piac nyílhat a terasz-szerű építményen. Ezzel a helyi lakosok identitása növelhető, a fenntartható gazdasági-társadalmi-környezeti fejlődés mozgalmának alappillére lehet a Palotanegyedben. A termelői kedv fellendítése mellett más formabontó funkciók is elhelyezhetők az emelt dekken. Mivel zöldben gazdag környezet található itt, ezért pihenésre vagy ideiglenes kávézók nyári kitelepedési helyeként is szolgálhat, hiszen a tűzfalon futó vadszőlő, a vadon nőtt kőrisek, bálványfák és egyéb cserjék üdítő hatása is a kikapcsolódást is segítheti.